

mpkslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1980 METAI

LAPKRIČIO MĖN. 8 D. / NOVEMBER 8, 1980

PART TWO — Nr. 262 (40)

Šiame numeryje:

Garantuotas juoko spektaklis.
Pokalbis su rašytoju Kazimieru Barėnu, literatūros metraščiui „Dešimtoji Pradalgė“ pasirodžius.
Lituanistinė biblioteka Londone.
Lietuviai tarptautiniame seminare, Jugoslavijoje.
Kultūriniai rūpesčiai Londone.
Pokalbis su Vieno žmogaus teatro vadovu ir aktorium Vitaliu Žukausku.
Aleksandro Radžiaus eilėraščiai.
J. Savojo apybraiža „Keistoji liga“.
Žodžiai gražūs, reikia darbo.
Eklibrių kronika.
Laureatas premiją padalino spaudai.
Nauji leidiniai.

Kertinė Parastė

Garantuotas juoko spektaklis

Per Sovietų Sąjungą pergalingai žygiuoja lietuvių autorius pjesė. Pernai ji žybtelėjo Udmurtijos Autonominės Respublikos rusų dramos teatre. Šią vasarą jai atsivėrė sostinės, Maskvos vartai. Apie ją teigiamai rašo „Izvestijos“. Ar tai Marcinkevičius, Saja, Glinskis, o gal Grušas? Ne, mielieji skaitytojai, tai Alberto Laurinčiuko pjesė „Paskutinis prašymas“.

Laurinčiukas — dramaturgas? Daugeliui tai bus naujiena. Kodėl Maskvos Puškino dramos teatre statoma pjesė, o ne iškilųjų lietuvių dramaturgų meniniai veikalai? Kodėl Laurinčiuko dramatinis perliukas dar nepasirodė lietuvių spaudoje ar Lietuvos teatruose? Atsakymui susipažinkime su jos turiniu.

Anot „Izvestijų“, Laurinčiuko pjesė pasakoja apie lietuvių, kurie atsidūrė „toli nuo gimtosios žemės“. Vienas jų — Jurgis Stiklius, dabar chirurgas Džordžas Stikleris. Trisdešimt metų jo ieškojo Lietuvoje pasilikusi žmona Marta. Ir štai ji atvyksta į New Yorko aerodromą. Deja, jau pirmomis dienomis Marta susiduria su „antihumanistiškomis amerikėnės tikrovės apraiškomis“. Netrukus ją pradžio „vadinamasis žmogaus teisių klausimas“. Kaip dora tarybinė pilietė, ji atsako „laisvojo pasaulio“ radijo stočiai „šmeižikišką interviu apie žmogaus teisių pažeidimus Sovietų Sąjungoje“. Stiklerius bematant užgriūva „šmeižtu, grasinimu, šantažo“ bangą. Padėtis verta graikiškos tragedijos — išaugusių neišvengiamai „laisvoj, giliai humaniškoji“ gulaginė sistemoje, Martą sukrečia vis nauji „siaubingi, nežmoniški laisvojo pasaulio bruožai“. Nebeįstverdamas, ji išgeria mirtiną migdomųjų dozę.

Laurinčiukas, rašo „Izvestijos“, ilgai dirbo Jungtinėse Valstijose ir gerai pažįsta šalį, kurioje gyvena pjesės herojai. Tačiau jo pjesės Amerika nepažįsta jį, kurioje jis dirbo. Jos nepažintų nei Amerikoje gyvenantieji, nei joje besilankantieji lietuviai. Laurin-

čiuko „Paskutinis prašymas“ primena Amerikos karikatūras iš Stalino laikų, kurias galima piešti ir Amerikos nemačius.

O gal pjesės autorius žaidžia „ezopini“ žaidimą? Konstantinas Simonovas po karo parašė pjesę „Rusų klausimas“, kurioje jis pavaizdavo, ką jis pergyveno stalininėje Sovietų Sąjungoje kaip žurnalistas ir karinis korespondentas. Žinodamas, kad už tokią pjesę jam būtų apmokėta bilietu į Gulagą, jis perkėlė jos veiksmą į Ameriką. Ar ir Laurinčiukas, sekdamas Simonovo pavyzdžiu, užmaskuoja sovietinę buitį, apsisausdamas ją Amerikos vėliava? Tai labai abejotina — kaip ir kiti stalininio mentaliteto Lietuvos žurnalistai, jis per daug nesisieloja dėl tiesos: melas jiems natūrali, kasdieninė funkcija.

Lieka klausimas, kodėl staiga toksai dėmesys Laurinčiuko agitpropinei pjesei? Prisiminkime Stalino laikus. Dramaturgai ir teatro buvo taip disciplinuoti, kad, kaip 1949-ais metais, valdžiai vos tik paskelbus kovą prieš „kosmopolitizmą“, bematant pasirodė visa virtinė pjesių apie niekšiškus „kosmopolitus“, su nurodymais, kaip prieš juos kovoti. Tokios Šteino, Simonovo, Pogodino ir kitų pjesės būdavo bematant padauginamos ir pasiunčiamos daugeliui teatrų. Tą patį direktoriai jas paklusniai įtraukdavo į savo repertuarą.

Nuo Stalino mirties jau praėjo 27-ri metai, bet sovietinio teatro procedūra esminiai nepasikeitė. Kai tik pablogėjo Rytų — Vakarų santykiai ir sušlubavo detantė, į sovietinius teatrus pradėjo keliauti privalomos žurnalistinės — grafomaninės pjesės, pasmerkiančios „kapitalizmą“, „si-onizmą“ bei Carterio žmogaus teisių politiką ir Amerikos „gyvenimo būdą“. Tokia „ideologinės kontraofenzvos“ banga atnešė ir Laurinčiuko „Paskutinį prašymą“ į Maskvos Puškino teatro sceną. O dabar „Literatūra ir menas“ mus informuoja, kad Laurinčiuko pjesę Henrikas Van-

KALBAM SU RAŠYTOJU KAZIMIERU BARĖNU

Literatūros metraščiui „Dešimtoji Pradalgė“ pasirodžius

1964 metais Nidos knygų klubas, išleides penkiasdešimt knygų, atspausdino ir literatūros metraštį „Pirmoji Pradalgė“. Nusakymas. „Pirmoji“ žadėjo tų „pradalgių“ daugiau. Tai buvo šviežiena išel-vijos kultūriniam klimato. Metraš-tis buvo tradiciniai kuklus išvaizda, kaip visos Nidos Knygų Klubas iš-leistos knygos. Ta proga metraščio leidėjai prasiitarė, jog metraštis nėra puošniai išleistas, kaip gal turėtų būti. Jis toks pat paprastas, kaip ir visi Nidos knygų klubo lei-diniai, be šventadieniškesnio dra-bužio. Bet ką gi žmogus darysi, kad puošnumas kaštuoja pinigą, kurio nėra!

„Pradalgių“ puošnumu tapo jų unikali rolė — dailaus rašto pris-tatymas skaitytojui. Metraščio struktūra buvo liberali atrankos po-žiūriu. Tai buvo savotiškas nova-toriškumas supažindinti skaitytoją su autoriais, kurie tų metų laido-jų aktyvūs. Tai buvo smulkaus žanro (formos atžvilgiu) kūrinių estrada. Novelė, romano atkarpa, poezijos kūriny, nagrinėjimas ir at-simimimas — tai „Pradalgių“ me-džiaga. Pirmoji „Pradalgė“ buvo 380 puslapių. Vėlesnės pradalgės kar-tais pralenkdavo pirmą puslapių kiekį. Dešimtoji turi beveik 500 puslapių. Tad vien tik lektūros ap-imtimi yra tikra dovana skaitytojui, patelkianti jam įvairiažanrę litera-tūrinę medžiagą.

cevičius statys Vilniaus Akade-miniam dramos teatre. I kokias svaigias viršūnes kyla Lietuvos scenai

Šia pjesę turėtų susidomėti ir išel-vijos teatriniai sambūriai. Dažnai pasiskundžiame, kad mums trūksta komiškų pjesių. Laurinčiuko „Paskutinis prašy-mas“, pastatytas su visu rimtu-mu, garantuotų beveik nenu-trūkstantį juoką.

Lietuvių Enciklopedija (t. XXXVI) taip aptaria „Pradalges“: Dalyvauja tiek žinomieji autoriai, tiek tesirodžiusieji periodikoje.

„... argi mūsų skaitytojams ne-būtų malonu bent kartą per metus susilaukti knygos, kurioje dalyvau-ja bent kelios dešimtys autorių? Tikimės, kad būtų malonu ir kad tokius metraščius reikėtų leisti...“ parašė metraščio redakcija „Pir-mosios Pradalgės“ pratarinėje i skaitytoją.

Su džiugiomis nuotakomis, rei-kia pasakyti, buvo sutinkamos ir vi-sos kitos, vėlesnės „Pradalgės“. Bet...

Bet įvairūs Nidos spaustuvės dar-bo svyravimai sušalė reguliarių, kasmetinių „Pradalgių“ rodymais. Ši „Dešimtoji Pradalgė“ pasiekia mus ne 1974 metais, kaip privaletų, bet su 1980 metų data. Pažįstant žiau-rią mūsų knygų leidybos atmo-se-rą, konkretus klausimas lipa ant lie-žuvių: ar tai jau finalinė „Pradal-gė“ ir kuo reikia rūpintis Dešimta-jai pasirodžius — ar šampanu, ar grabnyčių žvake?

Dešimtoji atrodo patraukliai. Dalyvauja per 30 autorių. Gausūs savo siužetija raštai. Įvairūs veikala-janrai. Stambūs kūrinių vienoj ri-kiuotėj su miniatiūra. Kaip būtų baugiai skaudu šitokio periodiško leidinio netekti. „Pradalgių“ nete-kimas būtų dar vienas laiptas žė-myn į stagnacijos požemius; dar vie-na kapituliacija prieš gyvenimo dik-tuojamas sąlygas. Taip jau yra: vie-nos, išelviškai pagrindinės genera-cijos dingimas ir kitos atsiradimas — skaudu prisipažinti — dvelkia knygos leidybos genocidu. Dešimt-jų kartų rašytojas Kazimieras Barė-nas kėlė rašto brolius į talką. Kas bus toliau?

I šį jautrų klausimą niekas tiks-liau neatsakys kaip pats „Pradal-gių“ autorius, plačiausia šio žodžio prasme, Kazimieras Barėnas. Jūsų

Rašytojas, redaktorius Kazimieras Barėnas

korespondentas ryžosi paliesti šią dilemą „to be or not to be?“ Ir K. Barėnas atsakė.

KORESPODENTAS:

Redaktoriau, „Dešimtąją Pradal-gę“ sutikdami, norėtumėm patirti daugiau apie šį išvermingiausių lietuvių metraščių istorijoje leidi-nį: kaip sekasi kovoti su sunkumais, kaip lengva juos nugalėti, atrasti autorių auditoriją, kurie talkino, kokios barikados ant kelio prieš vie-noliuką ir ją sekančias „Pradal-

ges“? Kaip gimė „Pradalgės“? Ko-kios jų tautos prognozės? Kas buvo redagavime esminio, kas kuriožiš-ko?

KAZIMIERAS BARĖNAS:

Kaip gimė „Pradalgės“? Atsaky-mo turbūt kur nors toli ar giliau nebūtų ne reikalo ieškoti. Taip iš-tikro ir buvo, kaip ir parašyta „Pir-mosios Pradalgės“ įvadinuose pus-lapiuose. O to įvadinio pačioj pra-džioj buvo taip parašyta:

Mūsų rašytojai ir kultūrininkai yra ne kartą skundęsi, kad turime čia svetur šimtą rašytojų, o ne-įstengiamie išlaikyti nei literatūros žurnalo, nei leisti pastoviai net li-teratūros metraščių. Teisingai tuo-se nusiskundimuose sakoma, kad tai gi būtų mūsų garbės dalykas. Žiū-rėkite, sako, Lietuvoje dabar ir lite-ratūros žurnalas eina, ir metraščiai kasmet išleidžiami. O mūsų gi čia visas šimtas!

Tokių skundų buvo ir spaudoje, ir mane tai užkrėtė. Iš tiesų Vo-kietijoje leistieji žurnalai tuomet jau buvo istorija. Nebėjo nei „Gabijs“, nei „Literatūros lankai“. Net ir di-dysis literatūros metraštis „Gabijs“ (1954). Taigi, laukas buvo pakan-kamai tuščias.

Sakau, argi tikrai nebūtų galima ką nors pozityvaus padaryti? Tada ir pradėjau, gavęs savo leidejų su-tikimą (beje, tuometėjau Nidos knygos klubo vedėjo pareigas jau kelinti metai). Rašytojai, bent dau-guma jų, tą iniciatyvą parėmė raš-tais, tai taip pamažu ir buvo išva-ryta 10 tomelių.

Iš pradžių tas metraštis ėjo tvar-kingai — kasmet vis naujas tome-lis, tik trejetas paskutiniųjų buvo nuvilktas iš dalies gal ir dėl to, kad buvau jau pasitraukęs iš darbo lei-dykloje, o kai nebesi akyse, nebesi-

sukioji kasdien tarp žmonių, kurie renka ir spausdina, taip sakant, kai nebeturi valios ir galios, tai ir nu-sitęsia viskas, jei ne iki nulio, tai nors iki begalybės.

Pradžioje patyriau šio tokio aki-broktos. Buvo tokių rašytojų, kurie galvojo: aha, jeigu Barėnas imasi daryti, tai jau keps ką nors ideologiškai sroviško. Tokia, matyt, nuomonė kai kuriose galvose laiko-si apie mane, ir toks įtarimas man buvo pareikštas. Imdamasis to dar-bo, pats neturėjau tokios minties. Jeigu ir būčiau norėjęs sudarinėti kokį srovinį leidinį, manau, nebū-čiau pajėgęs. Rodos, „Pradalgėse“ neprasiveržė joks šališkumas, nei ideologinis, nei kokias literatūrinės srovės turint galvoj.

Turbūt didžiausias ir ne kartą keltas priekaištas „Pradalgėm“ bu-vo tas, kad šalia literatūriškai stip-rių kūrinių pasitaikydavo ir silp-nesnių, kaip rugiuose — skalsių ir kukalių. Redaktorius esąs per daug atlaidus! (Arba neišmanėlis). Žino-ma, dėl to galima būtų muštis į krūtinę ir sakyti: mano kaltė, ma-no didžiausia kaltė! O galima ir pa-sakyti: ir ilgą kalbą pradėti dėl tokių priekaištų. Tik gal užteks ir trum-po pasisakymo. „Pradalgėse“ — juk dalyvavo daugiausia vis lietuvių rašytojų draugijos nariai, o jį, ti-kiu, beraščiai neprilimami. Truputį gal ir ironiška, kai priekaištaujama dėl to ar kito autoriaus, kuris mie-lai išsitenka su kitais ne tik reiklų redaktorių tvarkomuose žymiuose žurnaluose, bet ir antologijose. Kaip tu išskirsi jį „Pradalgėse“ ir tuo pa-žemini? Iš kur tu, sakyti, čia toks didysis cenzorius atsiradai?

Buvau galvojęs, kad „Pradal-gėms“ redaguoti reikėtų gal suda-ryti kolektyvą. Dėl to esu susirašė-nėjęs su kai kuriais rašytojais, bet, sakyčiau, jie mane atkalbėjo nuo to-kio žingsnio. Ties visi tolimai, visi rankraščių sluntinėjimais keliems asmenims! Jeigu visi redaktoriai gy-ventų kuriam nors viename mie-s-te, tai kita kalba būtų. Susitinki, pasikalbi, padiskutuoji.

Be kita ko, turiu pavyzdį komi-sijos, kurios visi nariai gyvena tame pačiame mieste. Leidėjai (londoniš-kės Lietuvių namų bendrovės val-dyba) buvo sudarę Nidos knygų klubo komisiją, kuri turėjo atrinkti, kas būtų išleista. Iš pradžių, tie-sa, komisija parodė entuziazmo: ap-svarstė poros knygų rankraščius, o po to pavargo. Greit paaiškėjo, kad su tokia komisija sunku dirbti. Rankraščiai metus išguli kurio nors komisijos nario namuose ir graži-nami neskaityti. Bet šitiek laukti negalima: autoriai nori tuoj sužinoti, ką apsisprendi su jų rankraščiais da-ryti, leisi ar neleisi. Po tokio patyri-mo komisija liko, bet vien kaip isto-rinis faktas, kad tokia buvo.

Buvo šiek tiek rašytojų, kurie „Pradalges“ ignoravo. Nežinau, gal jiems labai artimas buvo anas prie-kaištas, kad tame metraštyje ne vi-si kūriniai yra tobuli, gal kas nors kita neleidė įsijungti. Pasisakymų tuo klausimu neturiu, nes kas ne-bendradarbiavo, tai ir į kvietimus nesiteikė atsakyti. Bet tokių ne ka-žin kiek tėra. O kurie dalyvavo, man atrodo, atnešė nemažą indėlį. Saviti sumanymai, saviti stiliai.

Su dešimtuosiu tomeliu turbūt ir baigsim. Vienas kitas bičiulis dar

(Nukelta. 1 2 psl.)

Zvilgnis į Matterhorn'o viršūnę Alpėse.

Iš devintosios nuotraukų parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Nuotr. dr. R. Sidrio

Kalbamės su Kazimieru Barėnu

(Atkelta iš 1 psl.)

yra gundę: varyk iki tuzino! Tokių gundymų esu susilaukęs ir dabar šviežiu, kai ta „Dešimtoji“ pasiekė skaitytojus. Tik man rodo, kad jau esame gerokai išsismę. Va, ir toje „Dešimtojoje“ nebe visa medžiaga yra literatūrinė. Nesakau, kad ji negera, bet, šitaip pasukus, reikėtų jau ir patį metraštį kitaip aptarti (gal literatūros ir kultūros, o jei ne kasmet būtų leidžiama, tai jau ir vadinti gal reikėtų nebe metraščių, o kokių nors almanachų). Dar vienas kablukas — mano amžius. Seniams pagal visas tradicijas ir net pagal įstatymus reikėtų jau paštraukti į pelnytą poilsį ir sėdėti užpečkyje...

KORESPONDENTAS: Pasaulyje siaučia infliacija, ir anksčiau nepajudinamos valiutos virpa, jų kursai rieda žemyn. Bet koks stebuklas! Lietuviškoji išeivija didžia dalimi prieš tas ekonomines katastrofas stovi nepajudinama kaip Gibraltaro uola. Dabar ekonomiškai išeivija labai ir labai pajėgi. Antrosios generacijos užkariautos pozicijos papildė ankstesnių generacijų aktyvą. Kronikinės žinios mirga prasigvyvenimo aprašymais ir jau ūkius ūkais nebevadina, tai lietuviški dvarai Kolumbo kontinentel!

Operų ir vodevilų pastatymams, šokių ir pramogų renginiams biudžetai siekia didžiules sumas. Ar ekonominė gerovė eina šalia intelektualinės?

Knygų leidykla visad buvo ir bus visuomenės intelektualinio lygmens barometras, nes leidyklos prigimtis nepanaš į rampos šviesų nutviekstą regyklą. Štai, Didžiojoje Britanijoje, Londone, įsteigtas Nidos knygų klubas išleido 101 knygą! Be Nidos knygų klubo veiklos kokia gi tuštuma atsirastų laisvos lietuviškos knygų leidybos aruoduose. Tad Nida iki šiol buvo pasididžiavimo objektas. Nukelkite nuo savo knygų lentynos 101 knygą ir jūs pamatysite graudžiai žiojįjančią tuštumą. Tai Nida, tai Nidos išleistos knygos! Šiai leidyklai ilgai vadovavo rašytojas Kazimieras Barėnas. Atplėšęs iš savo geriausių kūrybinių metų leidyklai vadovavimo metus. Pasakyk, Rašytojau, kokia Nidos knygų klubo dabartis, kokios veikimo prognozės, ar turime ploti ar pilti pelenus ant galvos, prisimant ir savo kaltės dalį už Nidos vargus?

KAZIMIERAS BARĖNAS: Nidos Knygų klubas, ligi šiol išleidęs jau 101 knygą, buvo suorganizuotas Vlado Dargio, kuris jam ir vadovavo iki 1957 m. vidurio. Iš manęs rūpesčius ta leidyklėle 1973 m. buvo perėmus Juožas Lūza. O kai jis mirė (1978 m. pradžioje), leidykla apie metus išbuvo beglobė. Niekas nepasisūlė imtis jos reikalų tvarkymo, nieko ji ir neišleido — buvo liesieji metai. Leidėjai pagaliau susigrąžino tų pareigų eiti laikinai mane.

Kiek ilgai ta leidykla dar išsilaikys — sunku pasakyti. Dabar kažkaip palankiau susiklostė sąlygos: buvo baigta spausdinti „Dešimtoji Pradalge“, surinktas ir atspausintas ilgakalbi leidinio pragulėjęs tamstos novelių rinkinys „Bausmė“, surinkti Vikt. Biržiškos atsiminimų ir VI. Kulboko redaguotas A. Tulio novelių rinkinys. Kol kas renkamas Br. Railos raštų tomas. Jei taip nebloggerai viskas vyks, tai klubas galės netrukus pasigirti, kad, va, jau renkamas J. Jankaus pasakojimų tomas ar A. Saudargienės kelionės įspūdžių į Jugoslaviją, Austriją, Lenkiją ir į Lenkiją priskirtąjį Prūsijos dalį knygą.

O kas bus toliau? Dievai žino, kas bus. Skaitytojų mažėja. Net ir jų žemyno, dolerinių kraštų, skaitytojai jau pradeda raukytis. Jau jiems atrodo, kad knyga darosi per brangi, kai dolerio kursas nusmuko. Jau galima dolerį.

O jei nebebus skaitytojų, tai leidykla turės sustabdyti darbą.

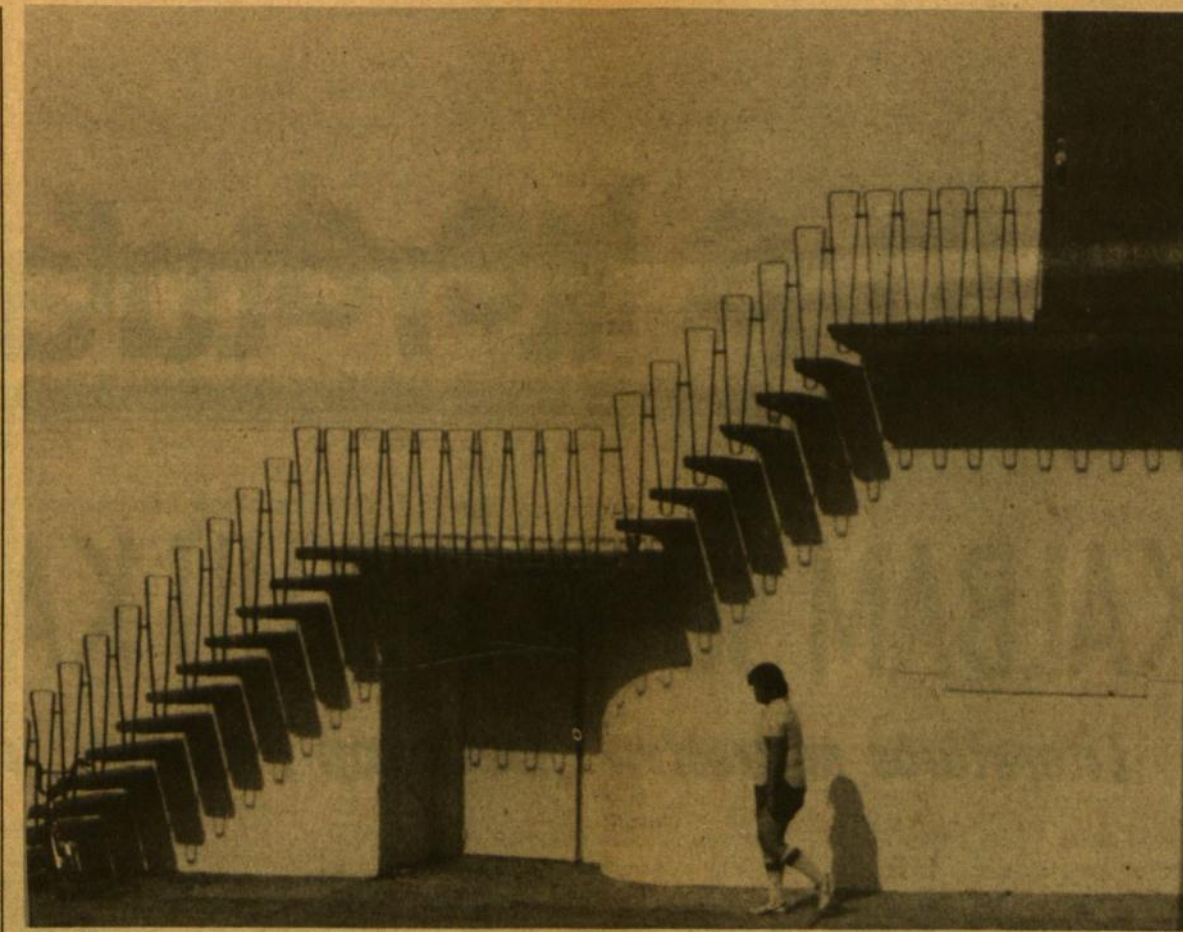
KORESPONDENTAS: Šalia savo kūrybai nutraukiamų valandų Sveikam teko redaguoti dar ir

„Europos Lietuvį“, dalyvauti visuomeninėje veikloje, vadovauti Nidos knygų klubui, vesti bibliografinį itin vertingas „Rinkines“, redaguoti „Pradalges“, antologiją „Saula derliaus“ — ir štai didžiulis Paties literatūrinis derlius neužmirštas romanas „Tūboto gaidžio metai“, kur išranki ironija susipina su istoriniu realizmu, „Dvidešimt viena Veronika“, liudijanti buitės gilią tragediją, novelės, apžvalgos, nagrinėjimai...

Kaip minėjai, net įstatymai ragina tam tikro amžiaus sulaukus, linkti į „pensininko profesiją“, tad su kokiais jausmais, būdamas neušimstamas, žvelgi į pensiją?

KAZIMIERAS BARĖNAS: Pensininko laisvė esu šiek tiek pasinaudojęs. Ne laisvė sėdėti ir į lubas žiūrėti, bet laisvė dirbti ką noriu, o ne kas reikia. Maždaug tokius laisvus turėjau penkerius metus. Tik gal ir per mažą per juos padariau. Šen ten laikraščiu vieną kitą straipsnelį sukrupščiau. Knygą „Britanijos lietuviai“ sulaisiojau. Šiek tiek naujų apsakymų parašiau knygai, kuri išėjo „Kilogramo cukraus“ vardu. Parašiau ir dar vieną stamboką beletristinę knygą, kuri, deja, ligi šiol dar tebėra net neįkristyta, bevardė (jeigu liktų neišspausdinta, tai taip ir būtų nekristė). O tos bevardės jau daugiau kaip metai neturiu laiko atsiųdęs peržiūrėti ir tada pasiūlyti leidyklai.

Trūksta laiko, nes jau antrą kartą buvau priverstas mesti pensin-

Po laiptais

Iš devintosios nuotraukų parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Nuotr. Alfonso Petručio

ko ramybę ir vėl pradėti baudžiavą. Kai mirė „Europos Lietuvos“ redaktorius J. Lūza, maždaug mobilizaciniu būdu buvau įtrauktas vėl į tą laikraštį ir atpyliau su J. Vilčinsku metus. Paskui atvažiavo iš jūsu Amerikos dr. V. Cepas, padirbėjo penketą mėnesių ir išvažiavo atostogų. Tada buvau paprašytas atieiti trims mėnesiams, kol redakto-

rius grįš iš atostogų. Atėjau ir vėl kareiviškai atpyliau ne tris mėnesius, bet metus ir, galima sakyti, galiausiai laisvėi atėjau. Kandidatų į tą vietą yra buvę, rodos, net keliolika. Kai kurie ryžtasi perimti, bet tuoj ir dingsta net neatsisveikinę.

Mano troškimas būtų ištrūkti iš tos baudžiavos ir dar pasinaudoti

laisvę. Ką nors planuoti mano amžiaus žmonėms, manau, jau nebūtina. Kai gyvenį skolintu laiku, tai reikia tenkintis atsitiktiniais: jei dar pasiseks ką nors atlikti — gerai, o jei ne, tai, kaip sakoma, irgi tegu bus Dievui ant garbės...

Su Kazimieru Barėnu
čia kalbėjosi Jurgis Gliuda

Lituanistinė biblioteka Londone

Kaip Lietuvoje visi žino Dionizo Poškos baublius netoli Skaudvilės, taip Anglijos vietiniai lietuviai ir svečiai žino Rostį ir Juozą Baublius, gyvenančius pietvakarinėje Londono dalyje. Prie Baublių namų stilizuotas Lietuvos Vytis ir ryškus užrašas ženklina, kad čia yra „Lithuanian Community in Great Britain and Lithuanian Archives“. Inž. R. Baublio per trisdešimt metų sukaupioji lituanistinė biblioteka ir archyvas yra žinoma ir prieinama britų akademinei visuomenei, nes toji privati Lithuanian library palaiko nuolatinius ryšius su Oxfordo ir Edinburgo universitetais ir specialiais institutais. Knygos ir žurnalai yra skolinami studentams ir mokslininkams, ieškantiems medžiagos apie Lietuvą, o dublikatai išdalinami. Turima galvoje eventualus bibliotekos perleidimas vieno ar kito universiteto žinion. Plečiant Baublio lituanistinę biblioteką, atsižvelgiant, kad per daug nesidublikuotų su minėtųjų universitetų jau turimais fondais. Tuo tarpu anglai gauna daugiau literatūros iš sovietinės Lietuvos,

o mažiau iš Vakaruose leidžiamos lituanistikos.

Baublio lituanistinė biblioteka turi apie 3000 vienetų, apimančių Lietuvos istoriją, kultūrą, kalbotyrą, literatūrą, meną. Yra sukomplektuotų žurnalų ir laikraščių, leidžiamų išeivijoje. Archyvinės medžiagos — laiškų, rankraščių, dokumentų yra taip pat apie trys tūkstančiai. Čia telpa inž. Stepono Kairio ir dail. M. Dobužinskio archyvų dalis. Surinkta nemaža žemėlapių, grafikos darbų, liaudies meno objektų ir šiek tiek tapybos kūrinių. Besikreipiantiems į biblioteką padedama surasti reikalingos literatūros kitur, jei jos čia nėra. Turima apie 300 lietuviškų plokštelių ir nemažas skaidrių rinkinys. Šiuo metu Edinburgo lietuvių ruošiasi surengti M. K. Čiurlionio parodą. Ir jiems padeda R. Baublys, pasiuntęs atitinkamų knygų, plokštelių ir skaidrių.

Daug kas ir Amerikoje turi Kipro Petrausko operų arijų ir lietuviškų dainų plokštelių, išleista Londone 1969 metais (E. M. I. Records, The Gramophone Company Ltd.). Tatai padaryta,

inž. R. Baubliui suradus tos plokštelių leidyklos archyvą 1931 metais K. Petrausko įrengtuose vaškiniuose diskus, iš kurių buvo galima pagaminti gana geros kokybės ilgojo grojimo plokšteles. Jos sponseriu aplankė pažymėtą Londono lietuvių meno klubą (The Lithuanian Arts Club), kurio organizatorius buvo tas pats Rostis Baublys. 1974 metais išėjęs pensijon iš Viešųjų darbų ministerijos Londone skyriaus, inž. Baublys džiaugiasi, galėdamas patarnauti lietuviškajam reikalui su savo lituanisti-

ne biblioteka ir archyvu. 1979 metais mūsų nuosirdžiamam bendruomenės veikėjui suėjo 70 metų. Jam talkininkauja sūnus Kastytis, filosofijos daktaras. Jie rengiasi išleisti antrąją Kipro Petrausko plokštelių laidą, nes pirmoji jau išsiėgusi.

Kas norėtų užmegzti ryšį su Baubliu jo bibliotekos bei archyvo reikalais, ar ką nors jam pasiųsti iš senesniųjų ar naujesniųjų leidinių, gali kreiptis šiuo adresu: Mr. R. Baublys, 55 Ringmer Ave., London SW6 5LP, England. Jurgis Gimbutas

Kultūriniai rūpesčiai Londone

Ruošiamasi rinkti Nidos Knygų klubą

Britanijos Londone neseniai nusizūdę Philip Dosse, kuris prieš 26 metus vieną po kito pradėjo leisti tokius žurnalus, kaip „Books and Bookmen“, „Art and Artists“, „Films and Filming“ ir kt. Iš viso tokie žurnalai buvo septyni, bet pranešimų skaičius krito, skolos didėjo, ir visas tragiškai baigėsi. Žurnalai buvo sustabdyti, bet buvęs jų leidėjas, matyt, nepajėgė atlaikyti dvasinio spaudimo.

Turbūt niekas nesizūdys, jei bus uždarytas londoniškis Nidos Knygų klubas. Jo leidėjas yra Lietuvių namų bendrovė, vadinas, kolektyvas, ir šiuo atveju jau reikėtų traukti burtus, kam žudyti. O leidėjai labai stipriai tą uždarymo klausimą svarsto, tik kol kas dar nėra jokio aiškesnio sprendimo.

Motyvai tokie, kad spauda duoda labai didelius nuostolius. Jei pinigai tokiais didelėmis sumomis nebūtų sukišami į nuostolingą spaudą, jie, sako, galėtų būti panaudojami kuriam nors kitam lietuviškam reikalui.

Bė to, kalbant apie knygas, reikia tiesą sakyti, kad pirkėjų vis mažėja. O kai maži tiražai, tai tenka kelti kainas. Jau ir dabar Amerikos žemyno tautiečiai raukosi, kad Nidos Knygų klubo leidiniai jiems darosi per brangūs, ypač kai dolerio vertė apsmuko, o svaras stiprokai prieš jį laikosi.

Dvisavaitinis „Europos Lietuvos“

Jau prieš metus buvo pradėtas svarstyti klausimas, kad Londo-

Gyvenimo momentas.

Iš devintosios nuotraukų parodos M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo

Lietuviai tarptautiniam seminare, Jugoslavijoje

S. m. spalio 13 - 18 d. Dubrovniko, Jugoslavijoje, vyko konferencija — seminaras, pavadinamas „The Role of Ethnicity in American Society“. Seminaras buvo organizuotas Amerikos ICA (International Communications Agency) ir Belgrade veikiančios Commission for Educational Exchanges Between the U. S. A. and Yugoslavia. Paskaitos ir simpoziumai vyko Dubrovniko Inter — University Centre of Post — Graduate Studies ir konferencijoj dalyvavo apie 30 jugoslavų ir 12 šios temos specialistų iš Amerikos. Amerikiečių delegacijoj buvo ir Elena Bradūnaitė, dirbanti kaip etninių kultūrų specialistė American Folklife Centre, Kongreso bibliotekoje, Washingtono. Jinai seminare skaitė paskaitą „The Role of Traditions in the Development and Maintenance of Ethnic Identity in

America“ (Tradicijų panaudojimas išvystymui ir išlaikymui etninio identiteto Amerikoje), pa iliustruodama paskaitą skaidrėmis, kurios buvo padarytos American Folklife Centro vykdomuos projektuos. Seminare taip pat buvo išstatyta nuotraukų paroda, pavadinta „Ethnicity in Chicago“. Visos nuotraukos buvo darytos Jono Dovydeno tuomet, kai jisai buvo Folklife Centro bendradarbis, dokumentuojant Chikagos etninių grupių gyvenimą 1977 metų vasarą.

Po konferencijos, Elena Bradūnaitė, kuri buvo gavusi Fulbrighto stipendiją jos kelionių išlaidoms padengti, iki spalio 26 d. apkeliaavo ir kitus Jugoslavijos miestus, lankė įvairius etnografijos studijų centrus ir dalyvavo žinių pasikeitimo pasnėkesiuose su Jugoslavijos tautosakininkais.

Kultūrininkų konferencijos darbotvarkė

JAV LB apygardų - apylinkių kultūros darbuotojų konferencija įvyks lapkričio mėn. 22-23 d. Clevelande, Lietuvių namuose, 877 East 185th Street, 44119.

Šeštadienį

9:00—10:00 v. Registracija.
10:00—10:30 Atidarymas.
10:30—11:30 Prof. Tomo Venclovos paskaita: „Kultūros vaidmuo išeivijos buityje“.
11:30—12:00 Lietuvių fondo Tarybos pirm. dr. A. Razmos pranešimas.
12:00—2:00 Pietūs.
2:00—3:00 Kultūros tarybos pranešimas ir diskusijos.
3:00—4:00 Svarstybos tema: „Kultūrinis darbas apylinkėse.“

4:00—5:00 Apygardų - apylinkių kultūros darbuotojų pasisakymai veiklos klausimais.

5:00 — Vakarienė.

7:00 Opera „Čičėnaskas“.

Sekmadienį

10:00 — Šv. Mišios Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovėje.

12:00 — Konferencijos užbaigimas. Pietūs.

TELESKOPAS ERDVEJE

1983 metų pabaigoje arba 1984 pradžioje bus iškeltas orbiton aplink žemę didžiulis 96 inčų (2.4 metrų) diametro teleskopas. Būdamas aukščiau visos žemės atmosferos ir dėl to nevaržomas jos apribojimui (atmosferinio spaudimo kitimas, drėgmės kiekis ore, debesys), šis teleskopas teikia astronomams labai daug vilčių, nes juo bus galima atlikti tokius stebėjimus, kokių žemėje neįmanoma. Teleskopą erdvėn išleis erdvės lėktuvas (space shuttle).

bėda — neįmanoma surasti reikalingo. Kai 1978 m. mirė J. Lūza, tai laikraštis redaguojamas vis laikinai to darbo dirbti ateinančių žmonių. Tiesa, net ir per pastaruosius keletą mėnesių buvo pasisūlę bent keli kandidatai, kurie niekada prie tokio darbo nėra prikišę pirštų, bet ir tie pagaliau nesirijo ar leidėjams per brangūs atrodė.

Prieš metus nulėmė balsas tų, kurie stipriai šaukė: norim savaitinio laikraščio, nes dvisavaitinis reikš, kad jau einam į bankrotą! Yra ir dabar šitaip šaukiančių, bet leidėjai sako, kad padėtis darosi be išeities. Jų balsas turbūt ir nulėms, nes tos dvi bėdos iš tikro yra bėdos, su kuriomis reikia skaitytis.

O jeigu savaitinio norintieji nusvertų, tada turbūt bus bandoma sulipdyti kokį pastovesnį redakcinį kolektyvą — priprašyti įsipareigoti kelis žmones. Tada viena bėda atkristų.

Kuo raminau, žiūrėdami į pabaigą?

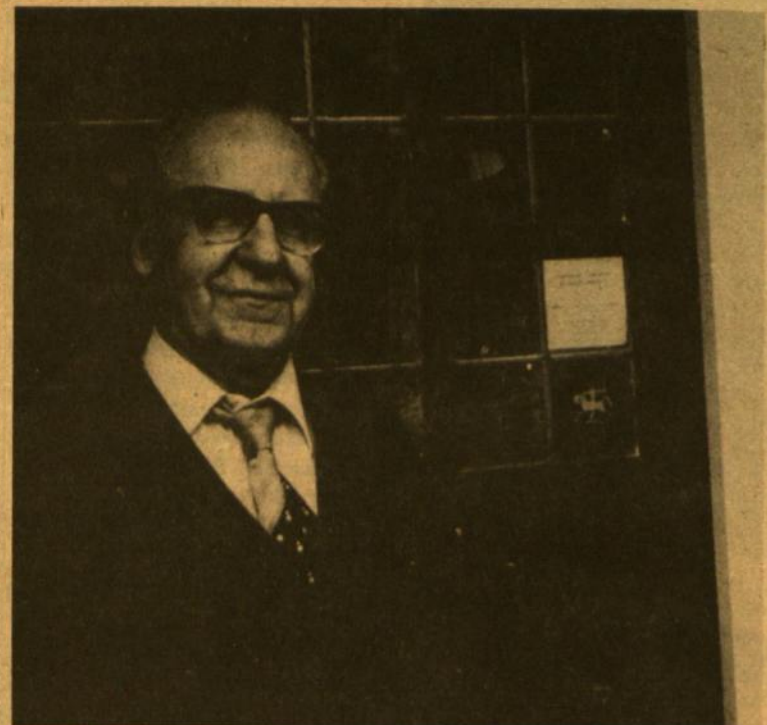
Ar šitaip jau artėjame į pabaigą?

Taip, žinoma, artėjame. Kai sutinki lietuvi, tai dažniausiai jo galva jau žila. O jei nežila, jei tos galvos savininkas dar jaunas, tai paprastai jis nemoka skaityti (lietuviškai).

I savo pabaigą žiūrėdami, galime tik po truputį ramintis, kad ir kitur nėra kažin kaip gera, net ir dideliuose kraštuose. Milijonus skolų prisivare, bankrutuoja laikraščiai. Knygų leidyklos pro skolas nebeatima ne tik ateities, bet ir dabarties. Štai britų Oxford University Press leidykla pernai turėjo nuostolių 1,5 mil. svarų, o šįmet tikisi pusmilijoninių dar padidinti iki 2 mil. Geriausių romanistų kūrinius leidžianti Hutchinson leidykla taip pat pridarėsi nuostolių apie 1,5 mil. svarų.

Daug kas dėl to kalta, ne vien infliacija. Kaip leidyklos Chatto ir Windus vadovė Nora Smallwood sako, dabar jau ir publika mažiau raštinga pasidare.

B. Kazimieraitis

Inž. R. Baublys prie savo namų Londone 1980 m.

Vitalis Žukauskas palinksmims Chicago Pokalbis su Vieno žmogaus teatro vadovu ir aktorium

— Kiek visuomenei yra žinoma, neseniai jums teko gastroliuoti po lietuviškas kolonijas Australijoje. Kokie įspūdžiai ir keltą kartą teko tenai lankytis?

— Jau antrą kartą lankiausi pas lietuvių Australijoje su Vieno žmogaus teatro pasirodymais. Įspūdžiai labai geri, o prisiminimai gastrolių ir dabar gyvas.

Šį kartą turėjau daugiau galimybių ir plačiau pabendrauti su savo tautiečiais. Pastebėjau, kad Australijoje lietuviai yra nuoširdesni, negu čia mes „amerikiečiai“. Ir tai gal dėl to, kad tenai nėra tokio tempo, įtampos, kaip mes čia turime. Atrodo, kad jie ir daugiau laiko turi. Jaučiasi glaudesnis savitarpio bendravimas, nėra klasinių ar partijinių pasiskirstymų. Juos tampa riai jungia į vieną būrį Lietuvos bendruomenė.

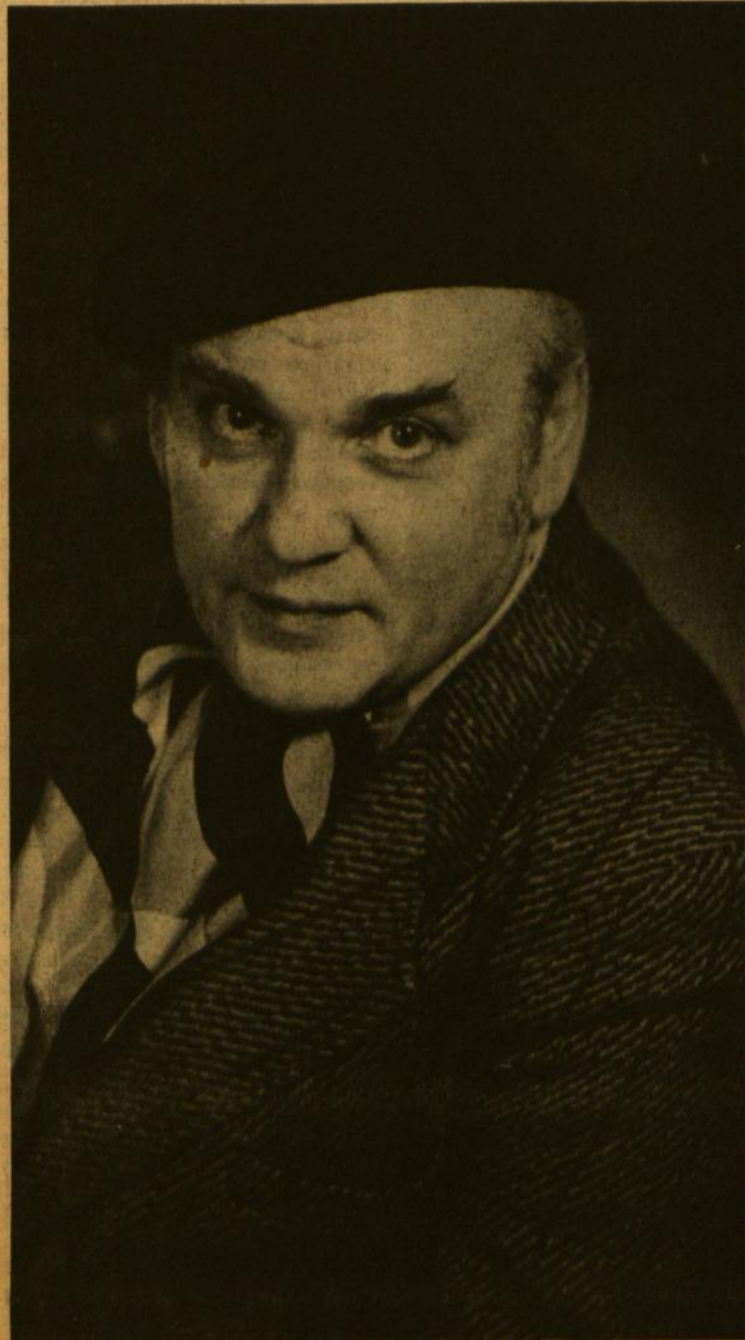
Australijos LB Krašto valdyba yra kas keleri metai sudaroma vis kitame mieste, ir tokiu būdu nėra nepakeičiamų pirmininkų ar vis perrenkamų „išisenėjimo teisėmis“. Bendra veikla koordinuojama demokratiniais pagrindais.

Kiek iš pasakojimų ir spaudos aprašymų patyriau, Australijoje lietuvių plačiai bei efektyviai veikiama politinėje, kultūrinėje, visuomeninėje srityse ir tarp vietos australų įtakingų žmonių, bendradarbiaujama su kitomis tautybėmis.

Australijoje etninių grupių radijo valandėlės gauna paramą iš valdžios, ir už jas nemokama. Taip pat sužinojau, kad tautybės gaus net specialias valandas televizijoje.

Pirmą kartą Australijoje būnant, teko aplankyti Perth ir Canberą lietuvių, o šį kartą jų „nepasiekiau“, bet turėjau progos pabuvoti pas Geelong ir Brisbane gyvenančius lietuvių. Nors tose vietovėse jų ir nedaug, bet jų nuoširdumas didelis.

Mano tikslas ir buvo kaip galima daugiau tautiečių aplankyti, kad ir mažesnėse kolonijose. Juk ir jie nori pasijuokti ir užgirsti šį

Aktorius Vitalis Žukauskas

Nuotr. V. Maželis

tą iš gastroliuojančių „užsieniečių“. Na, o jei jų nedaug — tai jie nekalti, bet jaučiasi nuskriausti, jeigu jie aplenkiami. Sutinku, kad pvz. solistams yra sunkiau juos pasiekti, nes tai surišta su didesnėmis komplikacijomis — pianinas, akomponiatorius, etc. Gi man su Vieno žmogaus teatru tai buvo įmanoma atlikti.

— Tad kiek iš viso Australijoje lietuvių kolonijų teko aplan-

kyti ir kaip vyko gastrolių?

— Du kartus lankiausi Sydney, Melbourne ir Adelaidėje ir po kartą Perth, Canberą, Geelon ir Brisbane. Jei pirmosios gastrolių „šlubavo“ dėl organizacinių trūkumų, tai šios gastrolių vyko laikrodžio tikslumu, nes jomis rūpinosi ALB-nės Krašto valdybos švietimo reikalams atstovė sol. G. Vasiliausienė, kuri yra plačiai gastroliavusi net ir po

Ameriką.

— Kada kilo mintis pasivadinti Vieno žmogaus teatru ir kodėl?

— 1957 m., po gastrolių Los Angeles lietuvių kolonijoje, žurn. Bronys Raila, rašydamas savo įspūdžius apie tas gastroles, pavadino mano pasirodymą Vieno žmogaus teatru. Man tai patiko, ir nuo to laiko šį pavadinimą naudoju. Iš tiesų — vienas ir atlieku savo programą. Anas pavadinimas ir visuomenėje jau plačiai prigijo.

Susidūrus su įvairiais sunkumais, teko atsisakyti grupinės teatro veiklos, o mestis grynai į humoristinį žanrą, kurį mėgau ir savo teatrinės karjeros pradžioje dar Lietuvoje. Vienu iš mano mokytojų ir patarėjų buvo komikas aktorius ir režisierius Viktoras Dineika.

— Kiek iš viso teko jums su savo Vieno žmogaus teatru pasirodyti ir kur?

— Neturiu po ranka tikslios statistikos, bet skaičiuoju, kad jau netoli 500, įskaitant ne tik vieno, bet ir su kitais scenos menininkais atliktus pasirodymus.

Esu aplankęs beveik visas Amerikos ir Kanados lietuviškas kolonijas po kelis ar keliolika kartų, Europoje turėjau progos palinksminti Vokietijoje, Anglijoje, Prancūzijoje ir Italijoje gyvenančius lietuvių, buvauju Pietų Amerikoje: Kolumbijoje, Argentinoje, Urugvajui, Brazilijoje ir Venecueloje, o galiausiai — Australijoje.

— Ką gi apie mūsų teatrinį gyvenimą galite pasakyti, kaip jį pagyventi?

— Džiugu, kad vis dar vyksta Teatro festivaliai, kurie skatina ir jaunimą jungtis į teatro grupes, kad yra pasiūlymų ir pasiaukojančių scenos menininkų darbuotojų, norinčių tą teatrinį darbą tęsti nors ir nelabai palankiose aplinkybėse.

Man atrodo, kad nemažas skaitas „teatru prišikelti iš letarginio miego“ yra dramų konkursai. Kai atsiranda naujų veiklų, tai grupės nori juos ir žiūrovams parodyti. O kai dramaturgas turi vilties savo veiklą pamatyti rampos šviesoje, tai jam ir „įkvėpimas“ ateina. Juk dramų veiklai tam ir rašomi, kad juos vaidintume, o ne tik paskaitytume. Ir publika mielai ateis pasižiūrėti naujo veikalo.

Laureatas premiją padalino spaudai

Kaip žinome, Ateitininkų Federacijos premija už geriausią 1978-1979 metų religinį veikalą buvo paskirta kun. prof. Antanui Rubšui. Premijuotasis veikalas — „Raktas į Naująjį Testamentą“. Premija — 1000 dolerių, mectenatas — kun. Juozas Prunskis.

Visą gautąją premijos sumą laureatas atidavė periodinei ir neperiodinei spaudai, pinigų padalinamas šitaip: „Eglutėi“ — 50 dol., „Laiškai lietuviams“ — 50 dol., „Atečiai“ — 50 dol., „Tėviskės žiburiams“ — 50 dol., „Draugui“ — 100 dol., „Aidams“ — 100 dol., „Darbininkui“ — 100 dol. ir leidyklai „Krikščionis gyvenime“ — 500 dol.

ATSIŪSTA PAMINėti

• LIETUVIŲ DIENOS 1980 m. spalio mėn., Nr. 8. Redaguojama Redakcinė kolegija. Leidžia ir administruoja Antanas F. Skirius. Metinė prenumerata — 18 dol., Kanadoje — 20 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood CA 90029.

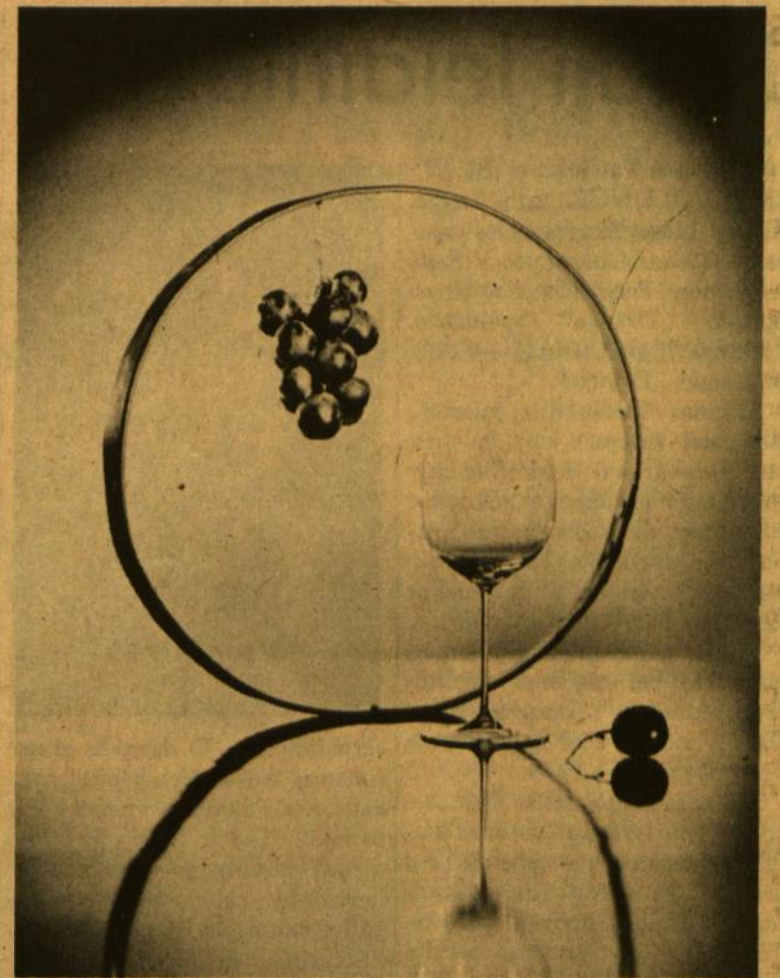
Šį kartą žurnalo puslapiuose nemažai vietos skiriama lietuviškų radijo valandėlėms, jų vedėjams, darbuotojams, jų programoms. Tokiu būdu rašoma apie Brocktono „Laisvės varpą“ ir jo siūbuotoją P. Viščinį, apie Los Angeles lietuviškąją radijo valandėlę, apie „Laisvės žiburio“ radiją New Yorke, apie Hartfordo „Tėvynės garsus“ ir kt. Alė Rūta nekrologu prisimena rašytoją Aloyzą Baroną. Jau neturima ir anglų kalba spausdinama žurnalo dalis.

— Kokie planai ateičiai?

— Pirmiausia noriu pastūmėti mano rašomos teatro istoriografijos darbus ir patvarkyti turimą Teatro archyvą. Yra ir kitų planų, bet apie juos — kai bus baigti.

— Ką atvešite Teatro festivaliui Chicagone?

— Vieno žmogaus teatro repertuare turimas linksmas ir naujas kasdieninio ir visuomeninio gyvenimo iškarpos.

Natūrmorto elegancija

Nuotr. K. Izokačio

Haiku legato

Aleksandras Radžius

SAUSROS METAS

Saulė ateina
peiliais aštriais nešina, —
piaus žalią medį.

Piaus žalią medį,
balto sūlos neberas,
verdenė sausa.

Piaus baltą žiedą.
Pievoje mirė želmuo,
rasa ir lietus.

Rasa ir lietus
mirė nakties ugnyje.
Pagirdyk mane

lašu iš dangaus,
lapislazulio lašu,
lašu iš gelmių.

Pilnu gyvybės
erdvės ir laiko lašu
pagirdyk mane.

Sausra lūpose,
žodžių šventųjų sausra
lankoj geltonoj.

Pagirdyk mane,
dulkes nuo žemės nuplauk,
nuo mano veido.

Lašu iš dangaus,
lapislazulio lašu
pagirdyk mane.

VYŠNIOS ANT VYŠNIOS

**

Žemės prakaitas
laša lašais kruvinais
ant lapų žalių.

**

Degina saulė
žalius žaliausius lapus
ugnim raudona.

**

Palenk ir nuskink —
vynas gražins jaunystę,
pavasario skoni.

**

Ai, rūgštus, rūgštus,
kraujus uogelių rūgštus,
dega dienele.

Keistoji liga

J. Savasis

Redakcijos pastaba. J. Savajo šmaikščiai parašytų apybraižų, pasižyminciu šelmišku, bet ir tiksliai psichologišku žvilgsniu į šiuolaikinį žmogų, buvo ne kartą spausdinta „Draugo“ kultūriniam priede. Lietuviškos knygos klubas Chicagoje šiais metais išleidia J. Savajo tų nuotikinių apybraižų rinkinį. Iš parušto spaudai rankraščio vieną jų čia pateikiame ir mūsų skaitytojams.

Visi išminčiai sako, kad sveikata yra brangiausias turtas. Tad aš ją ir sauguoju: kai tik koks mažas sutrikimas mano fizi-
nėje mašinerijoje, — aš tuoj pas gydytoją. Klausau, ką jis man liepia, geru jo prirašytus vaistus. Aš ne iš tokių, kurie giriasi esą sveiki kaip ažuolai, o štai, žiūrėk, — jau ant operacijos stalo. Geriau gydytis tada, kai liga dar nėra įsigalėjusi. Mažoms negalėms turiu visų ligų, taip sakant, eilinių gydytojų, plaučiams ir alergijai turiu specialistą, dar dantų ir akių ligų gydytojus. Ypač sauguoju dantis, nes kažkas yra pasakęs, kad dantys yra sielos veidrodys.

Taip vis pasigydydamas, ir stūmiausi per šio gyvenimo bangas. Bet štai ne iš šio, ne iš to jau pora mėnesių nejauciu jokio bet kokios ligos ženklo: nekosčiu, nečiaudau, jokio dieglio pašonėje, net ir sunkiai pavalgus — jokio vidurių gurguliavimo, miegu lyg užmūstas, net ir galvą paryčiais neskauda, kai iš vakaro buvau paėmęs vieną kitą stiklėlį viršaus. Žodžiu, nieko neskauda, ir jaučiuosi visiškai sveikas. Tokia padėtis iš karto

apsidžiaugiau, bet, dienoms slenkant, pradėjau rūpintis, nervintis. Netgi įprastinė kasmetinė alergija šį kartą nepasirodė. O ji pasireiksdavo kasmet rudenio. Ją žmonės vadina šienlige, nors aš, mieste gyven-
damas, nieko bendro su šienu neturiu. Reikalas pasidarė rimtas — kažkas su mani-
mi netvarko. Savo rūpestį pasisakiau žmo-
nui, bet ji (žinote moteris!) manęs nesuprato ir tiek tepasakė: „Padėkok Dievui, kad esi sveikas, ir nekvailei ligos bejieskodamas“.

Nutariau pagaliau eiti pas gydytoją. Bet pas kurį? Nors labai vertinu tą visų ligų gydytoją, bet jis pažįsta mano žmoną, kar-
tais su ja pasikalba, taigi ir mano atveji gali apkalbėti, kitiems papasakoti, o iš to tik pa-
skalos. Ne, pas jį neisiu. Pasirinkau tą plau-
čių ir alergijos specialistą. Jis garsus univer-
sitetinio profesoriaus, ir kai nueinu pas jį, beaiškindamas ligą, paskaito išsiaiškinimą, tarsi būtų universiteto katedroje, o aš jo klausytojas studentas. Kai jis taip moks-
liškai kalba, aš ne viską suprantu, bet nu-
duodu suprantas, nes kitaip jis pamoką pra-
dės iš naujo. Jis man išdėstė, kad alergija yra paslaptinė liga, dargi ne liga, o ano-
malija, kažkas keisto, neišaiškinamo. Aš, pavyzdžiui, esu alergiškas viskam: žiedų
dulkėms, puvešiams, odai, nailonui, dul-
kėms, dažams, paukščių plunksnoms, kačių
kailiui ir daugeliui kitų panašių daiktų. Ma-

niau, kad esu alergiškas ir garsams, bet gydytojas man išaiškino, kad tokios aler-
gijos negali būti. O mano alergija prasideda
taip: pradėdu čiaudėti, kartais išties valan-
dą. Kai gydytojas padarė testus, rado, kad
ne viskam esu alergiškas, o tik kam. Iš
gėlių, pavyzdžiui, fuksijom. Nuo fuksijų imu
ne tik čiaudėti, bet ir ašaroti, paprastai sa-
kant — verkti. Todėl fuksijų nekenciu. Tai
bjauri gėlė tiek savo forma, tiek išvaizda.
Tad nuo fuksijų bėgu kuo toliau. Pasitaiko,
kad tik praedamas pro šią bjaurią gėlę, su-
sergu alergija porai valandų. Kartą buvau
svečiuose pas draugą. Jo salione ant sienos
kabojo paveikslas su nupieštom fuksijom.
Vos tik pažvelgęs į tą paveikslą, ėmiau čia-
dėti, tarsi tos fuksijos būtų tikros, o ne nu-
pieštos. Taigi alergija tikrai yra paslap-
tinga liga. Tai žinau iš asmeniškų patirčių.

Papasakojau tų nupieštų fuksijų atvejį
profesorui, bet ne jis negalėjo išaiškinti,
kaip paveikslas gali sukelti alergiją. Mano
pasipasakojimą tik užsirašė popieriaus lape
ir išnešant man net padėkojo. Paprastai
pacientai dėkoja gydytojui, o šį kartą jis
man padėkojo, net ir honoraro tą kartą už
vizitą nepaėmė.

Taigi šį kartą nuėjau pas plaučių ir aler-
gijos specialistą profesorų išdėstyti jam
savo susirūpinimą. Iš karto jam pasakiau:
„Nesistebėk, daktare, kad šį kartą atėjau ne
su liga, o su rūpesčiu, kad esu per daug svei-
kas...“ Jis nusišypsojo ir liepė papasakoti
viską nuo pradžios. Kalbėjau drąsiai, lais-
vai, nesivaržydamas. Paaiškinau, kad jau
pora mėnesių nejauciu jokių fizinių trū-
kumų, net nesukosėjau, nenusičiaudžiau.
Tai kažkas mano gyvenime nepaprasto,
nenormalaus. Bijau, kad po tokia apgau-
linga sveikata prigimtis slepia kokią nors iš-

daigą. Juk kartais prigimtis tik ir tyko, kad
galėtų staiga suduoti mirtiną smūgį. Žo-
džiu, nereikia pasitikėti prigimtimi, ypač
tada, kai jaučiesi sveikas.

Profesorius liepė tęsti pasakojimą toliau,
ir aš išpasakojau viską. Kai jau baigiau,
nutilau, nes nebuvo ko sakyti. Dar pridė-
jau, kad jaučiuosi labai gerai, bet tai ir yra
kažkas negerai, netvarkoj. Aš jaučiuosi be
jokios ligos tarum pakibęs virš bedugnės.
Paprastai gyvenimas susideda iš visokių
mažų skausmų, negalių. Tada žmogus jau-
čia, kad turįs kūną. O dabar aš esu tarsi be
kūno, nes nejauciu jo negalių, nors mažų
skausmų ir pan.

Profesorius iš klausė mane atsidėjęs ir
pagaliau, kai aš jau pradėjau kartotis, pasa-
koti tą patį, jis ėmė pats mane klausinėti.

— Kaip su nemiga?
— Miegu puikiausiai.
— Apetitas?

— Valgau viską su pasigardžiuvimu.
— Kokie santykiai su žmona?

— Normalūs, išskyrus tą atvejį (tai buvo
seniai), kai ji mane buvo įstūmusi į ežerą.
Bet tas epizodas jau yra pamirštas...

— Tačiau tu jį vistiek atsimeni, — pasakė
profesorius.

— Žinoma, atmintis funkcionuoja savo
keliu, bet aš iš to jokius istorijų nedarau.
— Esi tad visiškai ramus?

— Taip, — atsakiau.

Pastebėjau, kad mano atsakymus pro-
fesorius užsirašinėjo popieriaus lapelyje.
Negalėjau įskaityti, ką jis ten rašo, nes ne-
buvau išmokęs skaityti iš atbulos galo, o be
to, žinote, gydytojų rašyseną: ją tik vais-
tininkas iššifruoja.

Staiga gydytojas atsistojo, priėjo prie

manęs ir įsmeigė savo akis į manąsias.
Paskui paėmė už smakro, kad galva neju-
dėtų, ir liepė žiūrėti į nosies galą. „Aš taip ir
maniau“, tiek tepasakė. Ką jis pamane? Dabar
aš jau žiūreju į profesoriaus akis. „Tamsta turi
eteroforiją. Tai labai reta liga, kuri paprastai
vadinama „paslėptu žvairumu“. Pats matei savo
nosies galą abiem akim. Ar ne taip? (Pridėjau, kad
mano nosis gana ilga). Yra kažkas nereguliaraus“. Dar
aiškino, kad turiu funkcionalinį akių obuolio
trūkumą, kuris gali kiekvieną metu virsti žvairu-
mu. Dėl to ši liga ir vadinasi „paslėptu žvairu-
mu“. Man tai nepatiko ir pasakiau, kad esu pasiry-
žęs šią ligą gydyti. Bet profesorius pakratė gal-
vą, o tas reiškė: „Čia niekas nepadės“. Dar pridėjo:
jei ši liga būtų pastebėta, kai buvau ketverių me-
tų amžiaus, tada būtų buvęs padėdyta, bet dabar
jau per vėlu. Žodžiu, turiu retą ir nepagydo-
mą ligą. Profesorius mane ramino: „Paslėp-
tas žvairumas“ nesudaro jokio nepa-
togumo, niekas to nepastebi, tad galiu būti
ramus“.

Profesorius atsistojo, ir aš supratau, kad
vizitas baigtas. Po pirmos reakcijos pasi-
jutau beveik patenkintas. Paspaudžiau
gydytojui ranką, kaip dėkingumo ženklą. Kai
išėjau į gatvę, net ėmiau linksmai švilpauti.
Vis dėl to turiu paslėptą, nepagydomą ligą.
Bet tuojau ėmiau abejoti: kodėl nėra pas mane
ne paslėptų, o aiškiai pastebimų ir jaučiamų
ligos reiškinių, kaip būda-
vo seniau. Taigi gydytojo atradimas nieko
neišsprendė.

Grįžęs namo, tuoj puolčiau prie enci-
klopedijos žodyno norėdamas rasti, kas yra
toji profesoriaus minėta eteroforija. Bevar-
tant dulkėtus knygos lapus, staiga čiau-
dulys — pokštelėjo lyg iš bato aulo... Nepasi-
jutau, kai sušukau: „Ačiū Dievui, aš esu
sveikas!...“

Nauji leidiniai

• **Antanas Vaičiulaitis, IR AT-
LĖKĖ VOLUNGĖ.** Eilių knyga.
Išleido Lietuviškos knygos klubi-
bas 1980 m. Chicagoje. Viršelis
— Viktoro Petravičiaus raizginys.
Spaudė „Draugo“ spaustuvė.
Rinkinis 96 psl., kaina — 4 dol.,
gaunamas „Drauge“.

Antanas Vaičiulaitis mūsųse
labiausiai žinomas kaip beletris-
tas. O dabar štai ir jo eilių kny-
ga. Laiks nuo laiko Vaičiulaičio
eilėraščių vis užtikdavome pe-
riodinėje spaudoje. Knygoje da-
bar sudėti visi tie ir dar niekur
lig šiol nematyti ir neskaityti.

Knyga pagal eilėraščių temas,
nuotaikas bei metines struktū-
ras suskirstyta į keturias dalis:
šlaures soduos, Prie žaliųjų van-
denų, Debesėliai, Pieva.

Antanas Vaičiulaitis šioje sa-
vo knygoje yra puikus suvalkie-
tiškos pusiausvyros poetas: nei
per daug i romantiką ir jausmus,
nei per daug i nuogąją realybę.
Tačiau visur srūvena poezija
kaip skaidrus lygumų upokšnis.
Štai kad ir ši nuostabi gražu-
mo vienapasmė miniatiūra:

VAKARAS

*Varnėnas švilpia. Man nyku,
Vienam pas klėtį seną,
Pro šalį dideliu pulku
Strazdai nuskrido į šilus,
Vanduo šaltinyje čiurolena,
O sodas toks tylus, tylus.*

Arba vėl ir kitas trumpasis:

VAKARAS KALNUOSE

*Toje viršūnėje aukštai
Sėdėjau ir mačiau.
Ramybės amžinos lašai
Varvėjo iš verventės.
Ir vis rūsčiau,
Lag būtų kentę,
Kainų srieginiai degė.
O kionuose gūdžiai
Kukavo gegė.*

Žodžių, kiekvienam poezijos mė-
gėjui ši gražaus ir skambaus var-
do knyga bus labai arti prie šir-
dies.

• **N. A. Dičpetris, TRYS
DIENOS PASAULY.** Išleido Al-
gimanto Mackaus knygu leidi-
mo fondas 1980 m. Chicagoje.
Knygos apipavidalinimas: Vy-
tautas O. Virkau. Knygos tira-
žas 800 egz. Spaudė M. Morkūno
spaustuvė Chicagoje. Knyga klie-
tais viršeliais, 184 psl., kaina —
8 dol.

Kai mūsų išeivijos beletristi-
koj jaunų ir naujų autorių bau-
ginanti stoka, tai N. A. Dičpet-
rio knyga vėl sužadina viltis, kad
vis dėlto tokių dar gali atsirasti,
dar gali būti. Tad džiaugiamės ir
skaitome.

Trumpam knygos paminėjime
jį apibūdinti neįmanoma. Reikia
tik pasakyti, kad ji nėra mums
įprastinė ir struktūrinio sukirpi-
mu ir autoriaus užmojo intenci-
jomis. Tai greičiau drąsos kupi-
nas ir savo jėgomis pastitiktis

eksperimentas. O daugelis ekspe-
rimentų, kokie jie bebūtų, yra
kai kuriais kampais vienas į kitą
panašūs. Tad ir Dičpetrio „Trys
dienos pasaulis“ — daugelio be-
letristinių gabalų grupuotė —
gali vietomis susisaukti kone su
„Keturių vėjų“ atmintinomis
pastangomis, su Antano Skėmos
debiutais ir su Ichoko Mero pus-
lapiais. Tačiau knygoje jau yra
ir pakankamai autentiško, savo-
tiško paties Dičpetrio filosofavi-
mo žmonėmis, daiktais ir nuogu
žodžių frazėmis. Užmojis labai
panašus į aną rankos žaidimą
siūlais, rodomą viršelio piešinyje.
Skaitytojui paliekama pačiam
nuspėti, kur čia gilesnė prasmė,
o kur tik žaidimas.

• **I LAISVĖ, 1980 m. rugsėjo
mėn., Nr. 79.** Politikos žurnalas.
Leidžia Lietuvių Fronto Bičiū-
liai. Redaguoja Juozas Kojelis,
747 — 23rd Street, Santa Mo-
nica, CA. 90402. Administruoja
Jonas Prakapas, 14 Thelma Drive,
Bakersfield, CA. 93305. Žur-
nalas išleidžiamas kas keturi mė-
nesiai. Metinė prenumerata Aus-
traliijoje, JAV ir Kanadoje — 7
dol., kitur — 5 dol.

Šiame numeryje pažymėtina:
H. C. Kudreikis „Kaip bolševikai
‘vadavo’ Lietuvą“; Antanas Ma-
ceina „Išieivio buvimas svetur“;
Aleksandra Vaisiūnienė „Salama
tropikuose“; Leonardas Valiukas
„Suaktyvinti veiklą“; Rūta Kle-

**N. A. DIČPETRIS
TRYS DIENOS
PASAULY**

va Vidžiūnienė „Jaunasis elitas
Amerikoje“; Bronius Zumeris
„Rusiškojo charakterio bruožai“;
G. Gečytė, L. Kojelis, A. B. Ma-
žeika „Jaunimas avangarde“; K.
R. Jurgėla, P. A. Raulinaitis, A.
S. Gečys „Kai susikryžiuoja nuo-
monės“; „I Laisvė“ vedamieji —
„Tada ir dabar“, „Jiems karas
nesibaigė“.

• **Vanda Frankienė — Vaitke-
vičienė, PASAKŲ PASAULIS.**
JAV LB Švietimo tarybos leidi-
nys. Viršelis ir iliustracijos Ados
Korsakaitės - Sutkuvienės. Spaus-
dino „Draugo“ spaustuvė Chica-
goje 1980 m. Leidinys 80 psl.,
gaunamas šiuo adresu: A. Karei-
va, 6559 S. Richmond Ave., Chi-
cago, IL 60629 arba ir „Drauge“.
kaina 3 dol., su persiuntimu 3
dol., 85 centai.

Vėl viena V. Frankienės —
Vaitkevičienės knygelė mūsų ma-
žiesiems skaitytojams. Net pen-
kios pasakos: Gyvasis nykštukas,
Saulė motulė, Voverė Pūkutė, Ci-
mukas ir Strikutis Velykis. Tačiau
čia yra ne kokios tautosakinės
pasakos, tik perkurtos ar savaip
atpasakotos, o individuali auto-
rės pasakinė kūryba, originali
tiek siužeto, tiek formos prasme.
Tiesa, nuotykių pasakė, bet
jie taip susieti su realiuoju vaiko
pasauliu, kad pasaka mažajam
skaitytojui virsta jo kasdieniškos
buities realybe. Padaryti iš rea-
lybės pasaką, o iš pasakos vėl re-
alybę yra čia autorės didžioji
stiprybė. O prie šio gebėjimo su-
maniai atrinktas žodis ir nekom-
pliktuotas sakinytis tikrai patrauks
mažąjį skaitytoją.

• **RINKTINĖ JAUNIMUI,**
Nr. 1. Jankutė, Kaupas, Spalis.
Rašytojų kūrybos ištraukos, skir-
tos 8-11 metų skaitytojams. Iš-
leido JAV Lietuvių Bendruome-
nės švietimo taryba su Lietuvių
fondo parama Chicagoje 1980
mėtais. Viršelis Vilijos Elvaitės.
Techninis redaktorius A. Pakal-
niškis, Jr. Tiražas 1000 egz.
Spausdino M. Morkūno spaustu-
vė.

JAV LB švietimo taryba jau iš-
leido du pirmuosius „Rinktinių
jaunimui“ sąsiuvinius. Leidinio su
manymui iškilus prieš kelerius
metus, švietimo tarybai pirmi-
ninkavo Br. Juodelis. Tarybos
leidinių komisiją sudarė: I. Bu-
kaveckienė, A. Dundzila, L. Ger-
manienė, R. Penkiūnienė, S. Ra-

Frederikshaven'e, Danijoje, vy-
kusioje tradicinėje parodoje „In-
ter — Ekslibris 80“ buvo išstaty-
ta apšviesti ir lietuvių dailininkų
darbų. Viena iš premijų (100
dol.) buvo paskirta vilniečiui dai-
lininkui.

Š. m. spalio 13 — 31 dienomis
Penrose galerijoje, Philadelphi-
je, vyko „Šiuolaikinio ekslibriso“
paroda iš V. E. Vengrio rinkinio.
Buvo išstatyti penkiasdešimt
vieno dailininko (iš dešimties
kraštų) darbai, jų tarpe emigra-
cijoje gyvenančių lietuvių V. Ig-
no, P. Lantuchio, Z. Mikšio, V.
Petravičiaus, R. Viesulo, V. O.
Virkau ir V. Žilčiaus ekslibriai.
Parodos uždarymo dieną (spalio
31) įvyko rinkinio savininko V.
E. Vengrio susitikimas ir pokal-
bis apie ekslibrisus su lankytojais,
kurių daugumą sudarė Tyler
School of Art of Temple Univer-
sity (Penrose galerijos savinin-
kai) meno studentai.

Aleksandras Marčiulionis

Kristus (majolika)

manauskienė ir N. Užubalienė.

Visais leidinio ar leidėjo reika-
lais dabar reikia kreiptis į naują-
jį švietimo tarybos pirmininką J.
Plačią, 3206 W. 65 Pl., Chicago,
IL 60629. Leidinio kaina — 4
dol., gaunamas ir „Drauge“.

Pirmajame 44 psl. leidinių se-
rijos numeryje yra šių trijų au-
torių skaitiniai: Nijolės Jankutės
„Karilė ir pabėgėliai“, Juliaus
Kaupo „Pasaka apie Arlekiną
meilę ir apie burtininką be var-
do“ ir Romualdo Spalio ištrau-
ka iš „Gatvės berniuko nuoty-
kių“.

Antrajame tokiu pat viršeliu
48 psl. numeryje randame: iš-
trauką iš Kazio Almeno romano
„Upė i rytus, upė i šiaurę“, iš-
trauką iš Pulgio Andriūšo hu-
moristinio romano „Tipelis“ ir
Jurgio Jankaus novelę „Pamink-
las“.

Prie kiekvieno spausdinamo
gabalo yra pridėta autoriaus
nuotrauka ir trumpi rašytojo
apibūdinimai.

• **Joseph Ehrét, BLICK IN DIE
ZEIT III.** Eine weltpolitische
Umschau. Dritte, erweiterte Auf-
lage. Basel 1980.

Tai puikias ir įžvalgas dabar-
ties istorijos ir politinių įvykių a-
nalizuotojo prof. Juozo Ereto 36
psl. leidinys vokiečių kalba. Taip
kondensuotai ir taip ryškiai brė-
žti šiandieninio pasaulio geopoliti-
ninius bruožus mūsųse sugeba
tik Eretas. O kas iš skaitytojų
šiandien tokiomis temomis nesidomi?
Kad domėjimasis nemažas,
rodo ir šių svarstymų net trečioji
laida. Jinai papildyta, ypač pa-
brėžiant ir paanalizuojant vis
aktualėjančią ir tiesiog lemiamą
veiksnių tampančią pasaulinę
naftos problemą.

Pats autoriaus žvilgsnis į laiką
leidinį padalina į penkis pagrini-
nius skyrius: I. Das weltpoliti-
sche Dreieck, II. Das Oel als
Waffe, III. Kernkraft statt Oel,
IV. Etappen der russischen
Macht, V. Gegenkraefte.

• **Vincentas Liulevičius, LIE-
TUVOS KAIMYNIŲ KRAŠ-
TŲ ISTORIJOS BRUOŽAI.** San-
trauka paskaitų, skaitytų Peda-
goginiame liuanistikos institu-
te. Antroji papildyta laida su žė-
melapiais. Išleido Pedagoginis li-
tuanistikos institutas Chicagoje
1980 m.

Gražaus didelio formato, aki
patraukiantis leidinys. Trumpa,
konspytyvia forma liečiama šių
Lietuvos kaimynų istorija: Rusi-

jos, Lenkijos, Vokietijos, Švedijos
ir Latvijos. Pateikiama bibliogra-
fija ir žemėlapiai. Visiems čia
įdomu pasekti, kaip riedėjo mū-
sų kaimyninių kraštų istorija,
susiliesdama ir su Lietuva. Tad
ir visai teisingai leidinio pratar-
mėje autoriaus sakoma: „Nors
šis leidinys skirtas Pedagoginio
lituanistikos instituto studentams,
bet jį vertėtų ir kitiems perskaityti,
norint giliau suprasti Lie-
tuvos istoriją“. Leidinio kaina —
4 dol.

Aleksandras Marčiulionis

Nuomonės ir pastabos

Žodžiai gražūs, reikia darbo

Iki nuobodulio gražiai skaitosi vi-
si ilgieji Broniaus Railos raštai, pas-
kutinis „Neramios mintys skau-
džiais reikalais“ Drauge spalio 18 d.
Po pasikalbėjimo su senųjų Ameri-
kos lietuvių veikėju, Juozu Bačiū-
nu, Raila neįvardina nė vieno per
prabėgusius 20 metų praktiškai ap-
čiuopiamo savo darbo apie A-
merikos lietuvių knygynėlių — ar-
chyvų išlaikymą, tik surašymą Ba-
čiūno Fondacijos įdėjai „sunume-
ruoto konspekto“. Per tą 20 metų
klausimas ne sykį spaudoje daugelio
lietuvių kilnotas. Kai kurie jų teori-
ją jau sujungė su praktika.

Raila sako, jog yra lankęs mūsų
archyvus devyniose kolonijose, jų
tarpe ir Putnam, Conn. Bet šioje
vietovėje nepastebėjo Amerikos lie-
tuvių katalikų archyvo (ALKA),
nes turbūt jam tada šis archyvas ne-
atrodė įrikuotinu į „įdomenų,
profesionališkai sutvarkytų ir dau-
giau pasitikėjimo teikiančių rūši.“

Gaila, Railai!
Alkos savininkas dabar yra Lietu-
vių katalikų mokslo akademija su
būstine Romoje ir dažniais suvažia-
vimais — paskutinis buvo Chicago-
je. Archyvą — knygyną įkūrė nuo
jaunų kunigavimo dienų lietuviš-
ką knygą pamylijęs kun. Pranas M.
Juras, man gerai pažįstamas taipgi
nuo mano jaunų dienų, kuriam aš
pats dažnai talkinau knygas rinkti.
Įkūrėjas, senatvės atoslinkį jusda-
mas, turtą (savo lėšomis pastatytą
namą ir rinkinius) pavėdė Lietuvių
katalikų mokslo akademijai. Buvęs
jų savininkas gyvena netoliese Ma-
tulaičio senelių prieglaudoje ir veik
kasdien savo „kūdikį“ lanko, ten pa-
dirbėdamas. Jam talkon dabar atėjo
ir naujųjų lietuvių: dr. Juozas
Kriaučiūnas, iš Romos atsikraustęs
kun. J. Krasauskas, bostonietis J. Ma-
čiulis (kuris veik kasdien specialiai
čia atvažiuoja) ir kiti.

Vėliausiam savo straipsny kovo
mėn. „Vytėje“ dr. Kriaučiūnas rašo,
kad archyvo senų patalpų grindys
(2400 kv. pėdų) tapo praplėstos ir
dabar sudaro 8800 kv. pėdų. Visa
tai kainavo 101,000 dol. Dalį, 91,
000 dol., apmokėjo prel. Juras ir ke-
li aukotojai. Yra dar maža skola.
Reiktų dar apie 100,000 dol. su-
tvarkyti šilimą, vandenį, tinkamas

šviesas, lentynas, spintas, o ypač
nusamdyti kvalifikuotą biblioteki-
ninką ir pradėti klasifikavimo darbą.

Savo rašte, dr. Kriaučiūnas nu-
šviečia Alkos tikslus, kurie nuskaid-
rintų Railos neramias mintis:

„Visi lietuviai ir lietuvių kilmės
amerikiečiai, kuriems rūpi, kad
lietuviškos kultūros lobial išliktų
ir būtų apsaugoti tikslu ir patiems
pasiziūrėti ir mūsų vaikams bei a-
merikiečiams parodyti, o mokslo vy-
rams, lietuviams ir ne lietuviams,
būtų šaltinis medžiagos mokslo
darbams apie Lietuvą ir lietuvius,
privalėtų pajusti pareigą paremti
Alką finansais, neskaitant paramos
senomis knygomis, draugijų archy-
vais, tautodailės dirbiniais, meno
kūriniais, rankraščiais, plakatais,
plokštelėmis ir t.p.“

Daug senųjų ir naujųjų lietu-
vių jau apraminio savo neramias
mintis Alkoje. Šią valandą ypač rei-
kia dolerių, kad Alka net Railai at-
sidurtų į jo „įdomesnių, profesio-
nališkai sutvarkytų ir daugiau pa-
sitikėjimo teikiančių“ rūši. Alka
jau įdomi ir šiandien, o apie pasiti-
kėjimą nėra nė kalbos: juk Lietuvių
katalikų mokslo akademija ne žalt-
vykslė. Tereikia tik profesionalaus
aptvarkymo, kas be metinių apie
25,000 dol. pajamų aukomis neįma-
noma pradėti.

Alka yra Amerikos lietuvių ar-
chivas, kuris atelytyje sueis ar ne-
sueis su archyvais Lietuvoje, bet
bus iki to laiko Amerikos lietuvių
archyvų „Gibraltaras“. Kadangi
Alkos savininkas yra Lietuvių ka-
talikų mokslo akademija, katalikų
spaudai reiktų dažniau Alkos tiks-
lus ir ateitį su didesne energija pri-
statinėti, kad plauktų reikiamos au-
kos — apie po 30,000 dol., kasmet,
be dabar būtinai reikalingų 100,000
dol. Amerikos lietuviai nuo imigra-
cijos pradžios (pirmas žinomas būri-
nis laivas išlaipino 7 jų New Yorke
1869 m. kovo 31 d.) per daugiau
šimtą metų neišnyko, bet įvairiai
gyvai reikėsi. Tikimės, kad neiš-
nyks ir gyvens dar mažiausiai 50
metų, jei ne šimtą. O per tą laiką
gal ir scena Lietuvoje pasikeis,
ir kalbos apie archyvus bus kitokios.

Vyt. Sirvydas

• **MŪSŲ ŽINIOS, 1980 m.
lapkričio mėn. 2 d.** Lietuvių jė-
zuitų ir Jaunimo centro Chicago-
je biuletenis. Redakcinė kolegija:

Petras Daugintys, S.J., Vaclovas
Gutauskas, S.J., Algimantas Ke-
zys, S.J., Petras Kleinotas, S.J.,
Antanas Saulaitis, S.J., Adminis-
truoja Petras Kleinotas, S.J. Re-
dakcijos ir administracijos adre-
sas: 5620 S. Claremont Ave., Chi-
cago, IL 60636. Atskiuro numerio
kaina — 25 centai. Metinė prenu-
merata paštu: bent 5 dol.

Šio numerio antraštės: Ieškant
Viešpaties ir jo žodžio, Tėvo Jo-
no Borevičiaus sukurtinis pam-
inėjimas, Kas vyksta Pedagogi-
niame liuanistikos institute, Pas
vilniečius, Jaunimo centro veik-
los atspindžiai, Ji pati žėrintis
deimantas (Alice Stephens pa-
gerbimas), Didelė asmenybė,
svarbūs raštai (prof. J. Brazaičio
raštu pirmo tomo sutiktuvės) Ka
brolis Petras patyrė ir pergyve-
no pas jėzuitus ir kt.

O linksmai kalbant ir turint
minty gausią „Mūsų žinių“ redak-
cinę kolegiją, galima būtų pris-
minti ir lietuvišką patarlę: kai
daug auklių, tai vaikas be galvos.
Leidinio puslapy matome nuot-
rauką, kur su kun. Jonu Borevi-
čium, S.J., sėdi ir stovi dr. P. Ki-
sieličius, Valdas Adamkus, Bronius
Nainys, Petras Petrutis, Jonas Šo-
liūnas ir K. Drunga. O parašas
sako, jog tai lietuvių krepšinin-
kų komanda, vyksianti į Australi-
ją. Kitur vėl prof. J. Brazaičio
knygos sutiktuvų aprašo iliūs-
tracijose rodomas kavą geriantis
ir paskaitą skaitantis rašytojas
Algirdas Landsbergis, kai tuo tar-
pu šioje vakaronėje rašytojo
Landsbergio visai nebuvo.

Ekslibrių kronika

1979 m. Malborke, Lenkijoje,
vykusioje IX-oje Tarptautinėje
modernaus ekslibriso bienalėje bu-
vo išstatyti ir keturių lietuvių
knygos ženklai: vilniečių I.
Dauksaitės-Katinienės ir H. Rat-
kevičiaus, ėkagiškio V. O. Vir-
kau bei Philadelphijoje gyvenan-
čio R. Viesulo darbai. Irena
Dauksaitė-Katinienė už savo eks-
librisus buvo apdovanojama garbės
medaliu.

Malborko bienalė neginčijamai
laikoma pačiu įdomiausiu ir svar-
biausiu, periodiškai vykstančiu
ekslibrių renginiu. Reiklį jury at-
renka darbus ekspozicijai, ir visi
pirmieji dailininkai apdovanojami
atminimo medaliais. Pasielia
žinios, kad X-oji bienalė (sekan-
čiais metais) galbūt ir neįvyks,
nes iš Malborko išsikėlė biena-
lės organizatorius ir ekslibrių

entuziastas W. Jokubovskis.

Š. m. rugpiūčio 21 — 24 die-
nomis Linze, Austrijoje, vyko
XVIII Tarptautinis ekslibrių
kongresas. Amerikos ekslibrių
draugijai (American Society of
Bookplate Collectors and Desig-
ners) kongrese atstovavo dr. N.
Lippoczy iš New Jersey ir dr. V.
E. Vengris iš Washington, D. C.

Miesto muziejuje parodoje tar-
pe kitų buvo išstatyti ir vilnie-
čių A. Čepausko, G. Didelytės,
V. Kisarauskio ir A. Kmieliausko
bei Paryžiuje gyvenančio Z. Mik-
šo ekslibriai. Dėl organizacinių
nesklaidumų parodoje nebuvo
išstatyti V. O. Virkau ir R. Vie-
sulo darbai.

Pažymėtina, kad kongreso da-
lyviai labai šiltai priėmė naujai
išspausdintą V. E. Vengrio kny-
gą „Lithuanian bookplates —
Lietuvių ekslibriai“. Sekantis eks-
librių kongresas įvyks 1982 m.
Londone, Didžiojoje Britanijoje.